

Colecția MIOARA POP

De Sfântu Andrei

Eram la liceu, în clasa a X-a, prin anii 1977-1978, era o clasă numai de fete, 40 eram în clasă. Multe colege erau de prin Maramureș și Lăpuș. Povesteau că de Indrei, dacă postești, îți vei visa viitorul soț. Nu trebuia să mănânci și nici să bei apă. Trebuia să-ți faci o *plăcintă sărată*, făcută din 9 linguri de făină, 9 linguri de apă și 9 linguri de sare. Se cocea pe tepșă, fără ulei.

Înainte de culcare, trebuia să mănânci jumătate, iar cealaltă jumătate o puneai sub perină, împreună cu *un piaptăn* și *o oglinjoară*. Spuneai rugăciunile, iar la urmă ziceai:

- Doamne, ajută-mă să-mi visez ursitul!

Și așa a fost. În somn mi s-a făcut o sete de nu știam cum mă cheamă și am visat că cineva îmi dă să bea apă dintr-o farfurie albă. Avea părul creț. Peste cam un an de zile am cunoscut un băiat, avea chiar părul creț, apoi mi-a devenit soț.

Someș-Odorhei, 2003

Colecția GEORGETA MOARCĂȘ

Povestea lui Ignat

O fost odat' un om sărac, sărac lipit pământului. Și are o mulțime de copii și nevastă. Și n-aveau ce mânca, săraci... și el era luntraș d-esta, de treceau oamenii... nu era punte și trecea el cu luntrea oamenii di pă un țărâm pă altu'... Și într-o dimineață, s-o hotărât să plece la Dumnezeu, ori să-i deie, ori să ie... Atuncea zice: „Tu muiere, eu plec la drum.” „Mă, nu te duce, că Ț-o ieși v-un om rău în cale...” „Fie ce-o fi, eu plec.”

Ș-o plecat și plecîn' așa pă drum s-o întâlnit c-un om c-o scroafă cu nouă măscurei.

- Bună ziua, mă, Ignate!

- Zîua bună să dea Dumnezeu.

- Un'e ai plecat, măi Ignate?

- La amaru' meu să mă mănăce... Io-te, am copii și suntem săraci lipiți pământului, mă duc și eu să-ntâlnesc pă Dumnezeu, ori să-mi deie, ori să mă ie.

- Măi Ignate, nu te mai duci nicăiera. Hai să-ți dau eu scroafa cu nouă măscurei!

- Hei, Doamne, apăi cum de n-aș lua-o, da' nu am cu ce Ț-o plăti.

- Mă, nu-mi trebe nici o plată. Tu duci scroafa acasă cu purceii, io, la noapte, la ora doisprăzece, vin după plată, zîce, și-mi dai ce nu știi tu că ai acasă.

- Doamne, nu mă lăsa, să gîndii el, că mă, oare ce, n-am nimica, ce să am? Decât copiii și nevasta, n-am altceva nimica.

Atuncea zîce, să-nvoi Ignat. Luă scroafa, ăla dispăru, dete după scroafă, dusă acasă. Cîn' să duce acasă, cîn' îl vede muierea:

- Vai de mine, măi Ignate, apăi ce-i cu tine?

- Păi, io'te cum, mă-ntâlnii c-un om cu scroafa ast' cu nouă măscurei. Io'te ce zîse: Doamne, nu mă lăsa, zîce, tu nu știi că io-s împovărată, vai de mine, zîce, io-s împovărată, zîce, am avut semne c-o mișcat copilu' și io-s împovărată... că tu n-ai știut...

- Păi, acu' ce să facem?"

De musai
Sus sai.

Pe sălaș îi plin de flori
Și-nconjurat de feciori;
Și când ies și zorile
O cântă surorile;
Când soarile răsăre
Mă-sa afară ieșe,
Să uită la răsărit
Și văzu nuntași viind:
- Dragii mei, nuntașiloru,
Faceți bine și iertați
Și-napoi vă înturnați.
Eva, care-o fost mireasă,
Amu-i moartă după masă.
Mirele cum auziră
De pe cal o și săritu
Și în casă o vinitu,
Peste masă s-o-aruncatu,
Pe Eva o sărutat:
- Adă, soacră, cheile
Să deschid chiliile
Să iau jolj din cel subțire
Să știu c-am fost și eu mire,
Să iau jolj din cel târcatu
Să știu c-am fost însuratu.
De la Rozalia Hossu, 46 ani, 1978,
Mesteacăn.

Colecția VASILE LATIȘ

Colinde din Țara Lăpușului

2297

Cel boier bogat

Cel boier bogat
Mândru s-o rugat,
Dumnezeu i-o dat:
Meri o răsărit
Cu mere de-argint.
Ce vânt o suflat?
Merele-o picat,

Pamfil Bilțiu: "Crestată", Ungureni, 1978

Gazda le-o cules,
La rai le-o trimes;
Le-o trimes la rai
La fete de crai.
Luna-n drum le-o stat,
Frumos le-o-ntrebat:
- Cine vi le-o dat?
- Noi le-am căpătat
De la sfântu Soare
Cu mare rugare.
De la Maria Pop, 67 ani, Groșii Țibleșului,
1975.

**Colecția
PETRE LENGHEL-IZANU**

2298

Este-un pat mândru de brad

Colo-n jos și mai în jos
Este-un rât tare frumos;
În mnijlocu râtului,
La umbruța pomului,
Este-un pat mândru de brad.
- Da' în pat cine-i culcat?
- Moș Crăciun i mort de bat
Și mortuța-i stă la cap,
Cucu-i cântă la pticioare
Și-l întreabă că ce-l doare.
Zice moartea către cuc:
- Hai, cucule, să cântăm,
Verșurile să ștîmbăm!
- Eu glasu nu l-oi știmba
Că tu, pe unde te duci,
Iei maicile de la prunci;
Tu, pe unde meri și cânti,
Iei pruncii de la părinți,
Vacile de la viței
Și rămân ca vai de ei.
Eu pe unde mărg și cânt
Rămâne codru-nverzît,
Oaminii la câmp arând,
Oile iarbă păscând.

2299

La umbruța iestor curți

Mândre curți, mândre palate
Pom, pom, pomuții mei
Nouă că ni se arată
În ia' sară minunată.
La umbruța iestor curți
Sunt tri rânduri de pomuți.
Pomnilor, să ne-ascultați,
Și de vârvuri vă plecați,
Plecați-vă de vârvuri
Să-și ieie doamna struțuri
Că pe mâni, în prânzu mare,
Mere de nănașă mare:
Pe cei mari de cunatat,

Dumitru Iuga: Colindători din Țara Chioarului, 1995

Stân' așe de vorbă, numa-aud:

- Ignate, Ignate, hai mă treci estea ape reci!.

Fuje iute cu luntrea, cân' să duce, numa' știobâlc! în apă.

- Doamne, nu mă lăsa!

Vine iute-acasă.

- Tu muiere, să-necară doi oameni.

- Ei, pentru Dumnezeu Sfîntu!

Nu gătară bine vorba.

- Ignate, Ignate, hai mă treci ieste ape reci!

Fuge iute, știobâlc! în apă. Atunci să gîndi:

- No', stai, să stau, aici să mai-necară doi!, zise el. Hai să stau aicea
dup-o tufă", zice.. Dacă mai vin, măcar p-ăștia să-i scap să nu se-nece!
În fine, iacă vin doi oameni.

- Ignate, Ignate, hai mă treci ieste ape reci!

Cân' zise-ave, el fu cu luntrea, să suiră acolo, ieșiră la țarmuri.

- No', Ignate, ne trecuși, da' acu ne duci la tine să ne găzdui păstă
noapte, un'e să ne lași, deja începu să să-ntunece.

- Hei, Doamne, cum de nu v-aș duce, da' n-am nici unde vă culca, n-
am pat, n-am așternut, n-am pături cu ce să v-acopăr.

- Măi, Ignate, și după ușă, ș-acolo să ne duci.

- Am mulți copii și...

- Măi, merem la tine...

Îi dusă. Muierea cotă rău cân' văzu că-i duce, no', în sărășie și-n amar,
da' zice:

- Ia uite aici, ne așezăm după ușă și stăm aici.

Atuncea, ar vrea să facă la copii mîncare, da' i-e rușine.

- Dă-le la copii, fă-le mîncare, nu-ți fie rușine...

Să dusă-n drum și luă o balegă de cal și o adusă ș-o băgă în țest, că era țăst așe,
d-acolo, să coce pâinea. Băgă balega acolo și să dusă-n casă și începu să
povestească Ignat că ce-o pățit, că s-o dus, de sărac ce-o fost, să să-ntâlnească
cu Dumnezeu, ori să-i dé, ori să-l ie, și s-o-ntâlnit cu omu' ăla și la noapte vine
după plată.

- Măi Ignate, zice, tu nu scoți un cuvînt, mă lași pă min' să vorbesc.

Unu' dintre oameni zice :

- Bin', zăce, no, du-te adu și pune la copii mîncare!.

Am o vaca brează -
Tătă noaptea se uită pân leasă.

(Luna)

Cân' să duce și rădică, să uită la țâst, țâstu' o ridicat pita, o rădicat ăsta... în balebă o fost o boambă de grâu, balega o ars, de cal, ș-o rămas bombu' ăla și s-o făcut o pâne... Atunșea... nu știau ce e... adusă, tăt tăiau din ié, pusă să mânce, pusă și pă ei la masă, mâncară acolo, tăt tăiau din pită și nu să gătau. Atunci văzură că-i lucru dumnezeiesc. Și Ignat, și muierea.

No', zîce, cinară, să pusără să să culce, când colo pă copii apărură pricoiță, haine groase de iarnă... Atunci văzură că-i lucru dumnezeiesc, altu' nu-i... Cân' fu la doisprăzece, numa' aud în poartă, o venit, c-un hinteu: bubububu!

- Ignate, Ignate, sloboză-mă-n casă... Ignate, Ignate, sloboză-mă-n casă..., de tri ori, Ignate, Ignate, sloboză-mă-n casă...
Atuncea unu' dintre oameni a grăit:

- Mai întâi stai să ne luăm pă ghicite...

Atunci hel de-afară, de-o dat scroafa, zîce:

- Ghici mici ce-i unu'?

Da' din casă:

- La fântâna bună, mulți oameni s-adună!

- Ghici mici, ce-i doi?

- Omu' cu doi ochi, bine te vede.

- Ghici mici, ce-i trei?

- Casa cu tri ferești, bine te veselești!

- Ghici mici, ce-i patru?

- Car' cu patru roate, bine mere!

- Ghici mici, ce-i cinși?

- Mâna cu cinci dește, bine te lovește!

- Ghici mici, ce-i șasă?

- Fluiera cu șase găuri bine zîce!

- Ghici mici, ce-i șapte?

- Un'e-s șapte fișiori în casă, să nu baji mîna pă fereastră că rămâi fără ié!

- Ghici mici, ce-i opt?

- Un'e-s opt fete-ntr-o casă, să nu te baji, că-i șezătoarea deplină!

- Ghici mici, ce-i nouă?

- Hăi nouă măscurei să fie-a mei, iar tu crepi, drace din Brășău, c-ai

grăit cu Dumnezău!

Haram, praf s-o ales, cu căruța cu care-o venit, numa' rote, numa' ăsta, și Ignat o rămas cu scroafa și bogat, și hăi doi s-or făcut nevăzuți, ș-o fost Dumnezău cu Sfântu Petru.

Se spune totdeuna, în seara de Ignat, că dacă nu, nu-i bine să lucrezi zîua, când e Ignatu'.

De la Tereza Dinișoni, 57 ani, Densuș, Hunedoara, 2002

Dumitru Iuga: Colindători din Țara Lăpușului, 1995

**Dacă vrei să n-ai dușmani
Să nu dai cu împrumut.**

Pe cei mici de botezat
Și-a si de cinste la sat.

2300

Tri păcurărei

Sus, în vârvu muntelui,
Florile dalbe de măr

La crucița bradului

Mărgu-și tri păcurărei

Cu oile după ei.

Doi din ei o ținut sfat:

Pe cel mic că l-o mânat

Să întoarcă oile

C-o rătăcit, bdietele.

Oile le-o înturnat,

Lui, gre moarte i-o pticat:

Ori să-l puște, ori să-l taie,

Ori să-l puie-ntră fărtaie,

Ori să-l taie, ori să-l puște,

Ori să-l puie-ntră țăpuște.

- O, dragi frățiorii mei,

De s-a-ntâmpla să mor eu

Pe mine mă îngropați

În strunguța oilor,

În locu găleților,

În drumu feciorilor,

În cărarea fetelor

Și-n drumu nevestelor.

Și în loc de copârșău

Puneți scoartă de durzău,

În loc de pânză pe-obraz

Puneți scoartă de buhaș,

Iar în loc de lumninele

Sunt pe cer bugăte stele;

În mânuța de-a dreapta

Voi să-mi puneți trâmbdita

Și-n mânuța de-a stângu

Voi să-mi puneți fluieru.

Când vântușu ș-a sufla

Trâmbdita ș-a trâmbdita,

Fluieru ș-a fluiera,

Oile tâte-or zd'era

Și pe mine m-or cânta.

Acasă dacă-ț pleca

Mămuca v-a întreba:

- Nu zine ș-a meu fecior?

- Ba, zine, da-i în pripor!

O rămas cam înapoi

Cu cele știoape de oi,

O rămas cu oi cornute -

Mândru l-or cânta pe munte,

O rămas cu oi bălăi -

Mândru l-or cânta pe văi.

2301

Scoală, gazdă, din pătuț

Scoală, gazdă, din pătuț

Și ne dă un colăcuț